

El dret d'accés i la comunicació de dades personals

Ramon Oró i Badia

Cap de l'Àrea del Registre

Agència Catalana de Protecció de Dades

El dret d'accés als documents públics

Tot arxiver o arxivera coneix perfectament que qualsevol persona té dret a accedir als documents elaborats, rebuts o custodiats per les autoritats públiques, sigui quin sigui el suport en el qual es trobin enregistrats. De fet, aquest és sempre el principi general aplicable, atès que així ho determina l'actual Llei catalana d'arxius i documents¹ i, de manera més general, per als arxius i els registres de les administracions públiques, la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú².

Tanmateix, en el marc europeu, aquest principi general hauria de ser l'aplicable, tal com es determina en les recomanacions del Comitè de Ministres del Consell d'Europa en matèria d'arxius³.

En tot cas, el dret d'accés als documents públics pressuposa una relació entre dos actors principals: d'una part, el responsable de l'arxiu i, de l'altra, l'usuari⁴ o interessat en la consulta dels fons. Així, l'exercici efectiu del dret d'accés comporta que el responsable de l'arxiu posi a disposició de l'usuari els documents objecte de consulta; és a dir, que els comuniqui⁵.

No obstant això, el dret d'accés té limitacions que, des de la visió de les recomanacions europees, han de ser excepcions a la norma general, han d'estar clarament taxades per llei i han de ser proporcionades a allò que es vol protegir⁶. Per exemple, la Recomanació Rec (2002), 2, assenyalava almenys deu àmbits, tots ells objectes o subjectes de protecció, que poden plantejar motius suficients per impedir l'accés a determinats fons o documents públics. Aquests són:

- a) La seguretat nacional, la defensa i les relacions exteriors
- b) La seguretat pública
- c) La prevenció, l'esclariment i la persecució d'activitats criminals
- d) La vida privada i els altres interessos legítims privats

- e) Els interessos comercials i altres interessos privats o públics
- f) La igualtat de les parts davant una instància judicial
- g) El medi ambient
- h) Les funcions de tutela, la inspecció i el control per part de l'administració
- i) La política econòmica i monetària de l'Estat
- j) La confidencialitat de les deliberacions internes o bé entre les autoritats públiques en la preparació d'un expedient

A la vista d'aquest ampli espectre, resulta evident que la responsabilitat dels arxivers, en la mesura que siguin responsables d'arxius públics que tractin sobre aquestes matèries, té un abast considerable.

Ara bé, si centrem l'atenció en aquelles limitacions del dret d'accés relacionades amb la protecció de la vida privada, la intimitat i les dades de caràcter personal, cal incorporar un tercer actor en el model de relació esmentat anteriorment. Així, aquest tercer, com a persona afectada⁷ per la divulgació pública d'informacions potencialment perilloses per als seus interessos, és el titular de les dades personals objecte de protecció.

D'aquesta manera, el dret d'accés als documents públics queda modulats pel deure de secret en relació amb les dades personals que puguin afectar el dret a la intimitat personal i familiar de tercers⁸. I, des d'aquesta darrera perspectiva, la formulació adoptada pel codi deontològic de l'Associació d'Arxivers de Catalunya és força aclaridora quan, a l'apartat 1.4, expressa que els arxivers han de vetllar perquè l'exercici dels drets a la informació i d'accés als documents no atempti contra el dret a la intimitat personal i familiar, garantint així la protecció de les dades de caràcter personal⁹.

En definitiva, l'accés als documents públics suposa una doble responsabilitat per a l'arxiver: d'una banda, l'obligació de comunicar els fons públics als usuaris interessats; de l'altra, l'obligació de reserva en relació amb les dades personals de tercers contingudes en aquests fons.

El dret d'accés en el context de la protecció de dades personals

En el context de la protecció de dades de caràcter personal, el dret d'accés té un contingut molt diferent al dret d'accés en el camp de l'arxivística, malgrat que la denominació sigui pràcticament la mateixa. De fet, la similitud és només sintàctica, perquè semànticament són dos drets absolutament diferenciats.

El dret d'accés, juntament amb els drets de rectificació, cancel·lació i oposició, és un dels drets considerats instrumentals que contribueixen a fer efectiu el dret fonamental, més genèric, a la protecció de les dades de caràcter personal. A ell es refereix la directiva europea relativa a la

protecció de les persones físiques, pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades¹⁰, en la seva secció cinquena, titulada "Dret d'accés de l'interessat a les dades", com el dret a obtenir del responsable del tractament, lliurement, sense restriccions i amb una periodicitat raonable i sense endarreriments ni despeses excessives, la comunicació en forma intel·ligible de les dades objecte dels tractaments, entre d'altres coses.

Pel que fa al marc jurídic estatal, el dret d'accés està regulat a l'article 15 de la LOPD¹¹, que el defineix com el dret que té l'interessat a sol·licitar i obtenir gratuïtament informació de les seves dades de caràcter personal sotmeses a tractament, mitjançant la mera consulta de les dades o en qualsevol altra forma llegible i intel·ligible, sense utilitzar claus o codis que requereixin l'ús de dispositius mecànics específics.

Però on el contingut precís d'aquest dret queda perfectament establert és a la important sentència del Tribunal Constitucional 292/2000, en la qual es refereix al dret d'accés com a part integrant d'un feix de facultats derivades del dret fonamental a la protecció de dades¹². Així, el dret fonamental a la protecció de dades atribueix al seu titular diversos poders jurídics, com ara el dret al consentiment previ per a la recollida i l'ús de les dades personals, el dret a conèixer i a ser informat sobre el destí i l'ús de les dades i el dret a accedir, rectificar i cancel·lar les dades sobre la seva persona, l'exercici dels quals imposa a tercers els corresponents deures jurídics.

Així, el dret d'accés representa un complement indispensable del poder de disposició i control sobre les dades personals que atorga a l'afectat o interessat¹³ el dret fonamental a la protecció de dades, atès que el facultat per conèixer en tot moment qui disposa de les dades i quines dades disposa la persona física o jurídica que les tracta i, amb aquesta informació, efectuar les actuacions que cregui oportunes.

Val la pena reproduir el fonament jurídic setè de la sentència citada, perquè estableix clarament la importància del dret d'accés, així com de la resta de drets associats. L'alt tribunal contextualitza aquests drets "instrumentals" en el marc del dret fonamental a la protecció de dades d'aquesta manera:

"[...] el contingut del dret fonamental a la protecció de dades consisteix en un poder de disposició i control sobre les dades personals que facultat la persona a decidir quines d'aquestes dades es faciliten a tercers, ja sigui l'Estat o un particular, o quines dades pot recollir aquest tercer, així com tenir coneixement de qui posseeix les seves dades i per a quina finalitat les té i, si és el cas, oposar-se a aquesta possessió i ús. Aquests poders de disposició i control sobre les dades personals, que constitueixen part del contingut del dret fonamental a la protecció de dades, es concreten jurídicament en la facultat de consentir la recollida, l'obtenció i l'accés a les dades personals, el seu posterior arxiu i tractament, així com el seu ús o usos possibles, per part d'un tercer, ja sigui

l'Estat o un particular. I aquest dret a consentir el coneixement i el tractament, informàtic o no, de les dades personals, requereix com a complements indispensables, d'una banda, la facultat de saber en qualsevol moment qui disposa de les dades personals i a quins usos les destina i, de l'altra, el poder oposar-se a aquesta possessió i usos.

En fi, són elements característics de la definició constitucional del dret fonamental a la protecció de dades personals els drets de l'afectat a consentir sobre la recollida i els usos de les seves dades personals i a conèixer-los. I resulten imprescindibles, per fer efectiu aquell contingut, el reconeixement del dret a ser informat sobre qui posseeix les seves dades personals i amb quines finalitats les tracta, així com el dret a poder oposar-se a aquesta possessió i ús, requerint a qui correspongui que posi fi a la possessió i la utilització de les dades. És a dir, exigint al titular del fitxer que l'informi de quines dades té sobre la seva persona, accedint als oportuns registres i anotacions, i de quina utilització han estat objecte, la qual cosa implica també conèixer els possibles destinataris de cessions; i, si és el cas, requerir-lo perquè els rectifiqui o els cancel·li"¹⁴.

En aquesta línia, també es pot considerar com a dret complementari al d'accés, el dret de consulta al registre de protecció de dades, establert a l'article 14 de la LOPD, i, per als fitxers de titularitat pública de les administracions catalanes, a l'article 7.1 de la Llei 5/2002, de 19 d'abril¹⁵. Com és conegut, qualsevol fitxer, automatitzat o no, que contingui dades de caràcter personal creat o gestionat per ens i organismes de les administracions públiques ha de ser notificat per a la seva inscripció, si procedeix, al registre de protecció de dades. Així, pels organismes públics inclosos dins l'àmbit d'aplicació de la Llei 5/2002, de 19 d'abril¹⁶, s'ha d'efectuar la notificació al Registre de Protecció de Dades de Catalunya, a fi que qualsevol persona pugui conèixer l'existència dels tractaments de dades personals i també les finalitats i la identitat dels responsables, mitjançant la corresponent consulta gratuïta, per tal de fer possible l'exercici del dret d'accés, de rectificació, de cancel·lació o d'oposició, o de tots ells alhora si és el cas.

Llevat del cas dels fitxers amb dades de caràcter personal de les Forces i Cossos de Seguretat i de titularitat d'òrgans i ens de la Hisenda pública, que poden denegar a l'interessat l'exercici del dret d'accés, de rectificació o de cancel·lació¹⁷, no hi ha altres excepcions per al dret d'accés. És més, les autoritats de control, com ara l'Agència Catalana de Protecció de Dades o l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, exerceixen una funció de tutela d'aquests drets, de manera que en cas que es denegui total o parcialment el dret d'accés, l'interessat ho pot posar en coneixement de l'autoritat de control competent, que haurà d'assegurar-se, i per tant pronunciar-se, sobre la procedència o la improcedència de la denegació¹⁸.

Efectivament, en el supòsit d'un arxiu públic que, per la raó que sigui, denegui l'accés a un dels titulars de les dades personals que conté, de

conformitat amb l'article 7.2 de la Llei 5/2002, de 19 d'abril, la persona interessada a la qual s'ha denegat, en part o totalment, l'exercici del dret d'accés, ho pot posar en coneixement de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, que haurà de resoldre expressament sobre la procedència o la improcedència de la denegació, en el termini màxim de tres mesos¹⁹.

Vistos, doncs, de manera resumida, els trets més rellevants de la regulació del dret d'accés en el context de la protecció de dades de caràcter personal, en la mesura que un arxiu estigui constituït per fons públics i en la mesura que contingui dades personals objecte de protecció, la responsabilitat de l'arxiver inclou també fer possible el dret d'accés a aquestes dades per part del seu titular.

Tanmateix, el procediment per a l'exercici del dret d'accés ha d'estar regulat reglamentàriament, tal com ho determina l'article 17.1 de la LOPD. En efecte, aquest procediment està establert pel Reial Decret 1332/1994, de 20 de juny. Bé que aquest desplegament reglamentari es va efectuar sobre la base de l'anterior Llei orgànica de protecció de dades, coneguda popularment com la LORTAD²⁰, és plenament vigent amb el règim establert per la LOPD, de conformitat amb el que determina la seva disposició transitòria tercera, relativa a la subsistència de normes preexistents.

Així, els articles 11, 12, 13 i 14 del Reial Decret 1332/1994, de 20 de juny²¹, defineixen les línies bàsiques del procediment aplicable per a l'exercici del dret d'accés. Cal destacar-ne les següents:

1. És estrictament personal i serà exercit per l'afectat davant el responsable del fitxer. Tanmateix, podrà actuar el representant legal de l'afectat quan aquest es trobi en situació d'incapacitat o minoria d'edat que l'impossibiliti l'exercici personal del dret.
2. S'ha d'exercir mitjançant petició o sol·licitud adreçada al responsable del fitxer, formulada a través de qualsevol mitjà que garanteixi la identificació de l'afectat i on consti el fitxer o els arxius a consultar.
3. El responsable del fitxer ha de resoldre sobre la petició d'accés en el termini màxim d'un mes, a comptar des de la recepció de la sol·licitud. Transcorregut aquest termini sense que de forma expressa es doni resposta a la petició d'accés, s'entendrà per desestimada als efectes d'acollir-se als mecanismes de tutela del dret davant de l'Agència de Protecció de Dades que correspongui. Si la resolució és estimatòria, l'accés es farà efectiu en el termini de deu dies, a comptar des de la seva notificació.
4. La informació, sigui quin sigui el suport amb el qual es faciliti, s'oferirà en forma llegible i intel·ligible, prèvia transcripció en clar de les dades del fitxer, si s'escau. Haurà d'incloure les dades de base de l'afectat i les que resultin de qualsevol elaboració o procés informàtic posterior, així com l'origen de les dades, els cessiona-

ris i l'especificació concreta dels usos i les finalitats per a les quals s'arxiven.

5. La denegació del dret d'accés, en el cas de dades de caràcter personal registrades en fitxers de titularitat privada, únicament serà possible quan la sol·licitud sigui formulada per persona distinta a la de l'afectat. En el cas dels fitxers de titularitat pública, es podrà denegar l'accés en cas que es doni algun dels supòsits taxats per Llei²².

Com sigui que la regulació del procediment aplicable per a l'exercici del dret d'accés va plantejar alguna inconsistència, en particular en relació amb els fitxers de dades de caràcter personal de titularitat privada²³ relatius a la prestació de serveis de solvència patrimonial i crèdit, l'Agència Espanyola de Protecció de Dades va fer pública, amb posterioritat, una instrucció²⁴ al respecte que n'aclaria els dubtes i en puntualitzava els aspectes problemàtics.

I per completar el marc regulador del dret d'accés en el context de la protecció de dades personals, cal referir-se a la consulta formulada a l'Agència Espanyola de Protecció de Dades relativa a l'exercici del dret d'accés per part dels hereus de l'afectat, que va donar origen a un dels informes jurídics publicats al seu portal²⁵. Perquè, tal com esmenta l'informe jurídic, la resolució de la qüestió plantejada haurà d'obtenir-se en funció de determinar si la mort de les persones origina l'extinció del dret a la protecció de la "privacitat" o de l'anomenada "autodeterminació informativa", regulada per la LOPD.

D'entrada, atès que l'article 32 del Codi Civil disposa que "*la personalitat civil s'extingeix per la mort de les persones*", cal pensar que, amb la mort, s'extingeixen també els drets inherents a la personalitat. No obstant això, la Llei orgànica 1/1982, de 5 de maig, de protecció civil del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge²⁶, determina que aquesta protecció subsisteix més enllà de la mort de la persona afectada i que les actuacions de protecció civil de l'honor, la intimitat o la imatge poden ser exercides pels hereus legítims o per altres persones físiques o jurídiques, de conformitat amb allò que determinen els articles 4, 5 i 6. D'altra banda, la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, a l'article 1, determina que el seu objecte és garantir i protegir, pel que fa al tractament de les dades personals, els drets fonamentals de les persones físiques, i especialment del seu honor i la seva intimitat personal i familiar. Així, l'esmentat informe jurídic conclou que:

"De l'anàlisi conjunta de les disposicions contingudes en ambdues Lleis, es desprèn que la legitimació conferida per a l'exercici de les accions reconegudes a la Llei orgànica 1/1982 existirà, en l'àmbit de la LOPD, quan l'actuació de les persones legitimades tingui per directe i exclusiu objecte l'exercici de les accions adreçades a la protecció de l'honor, la intimitat personal i familiar i la pròpia imatge de la persona

*morta, sense que sigui possible l'actuació d'aquestes en altres supòsits en els quals la finalitat de la seva activitat difereixi d'aquella protecció"*²⁷.

En fi, tal com s'ha exposat fins ara, queda clar que el dret d'accés en el context de la protecció de dades de caràcter personal no té res a veure amb el dret d'accés als documents públics en el camp de l'arxivística. Així, es pot verificar fàcilment que no hi ha cap mena de semblança en el seu contingut substancial, que els actors, els objectes i els subjectes implicats en el respectiu exercici en cap cas són assimilables i que la corresponent regulació procedimental no té una articulació comuna.

En conseqüència, s'ha de ser molt prudent a l'hora de motivar denegacions d'accés a documents, arxius o fons públics per suposats incompliments de l'actual legislació relativa a la protecció de dades de caràcter personal, atès que el canvi de context, sense analitzar amb rigor i amb el suficient grau de detall l'escenari que es plantegi, pot portar a conclusions totalment equivocades i, per tant, pot conduir a realitzar actuacions absolutament errònies.

De fet, quan un arxiver o arxivera, responsable d'un arxiu públic, realitza la funció de comunicar els fons documentals als usuaris, que exerceixen així el seu dret d'accés als documents públics, pot passar que, al mateix temps, es comuniquin dades de caràcter personal de terceres persones contingudes en aquests fons públics. Si és aquest l'escenari, tècnicament estem davant d'un supòsit de cessió o comunicació de dades personals, tal com es defineix i es regula en la LOPD.

Les cessions o comunicacions de dades personals

La LOPD, a l'apartat "i" de l'article 3, defineix com a cessió o comunicació de dades qualsevol revelació de dades efectuada a una persona diferent de l'interessat.

Així mateix, el principi general regulador de les cessions o comunicacions de dades, establert a l'article 11.1, determina que les dades de caràcter personal objecte de tractament només poden ser comunicades a un tercer per a l'acompliment de finalitats directament relacionades amb les funcions legítimes del cedent i del cessionari, amb el consentiment previ de l'interessat.

Curiosament, la Directiva 95/46/CE, relativa a la protecció de les persones físiques en relació amb el tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades, i que la LOPD incorpora al Dret estatal, no defineix explícitament les cessions de dades ni tampoc les regula en un apartat específic. No obstant això, en fa referència clara a la definició del concepte de "destinatari", quan a l'apartat "g" de l'article 2 l'esta-

bleix com la persona física o jurídica, l'autoritat pública, el servei o qualsevol altre organisme que rebi comunicació de dades, es tracti o no d'un tercer.

En tot cas, aplicant de manera estricta aquests conceptes, el model teòric pressuposa que existeix una primera comunicació de dades, des de l'interessat cap al responsable del fitxer –i, per això, també destinatari–, en el moment de la recollida de les dades que seran objecte d'un tractament posterior. De fet, l'objectiu principal de la Llei és regular la relació asimètrica existent entre aquests dos actors, amb l'establiment dels drets de l'interessat i de les corresponents obligacions per al responsable del tractament.

Ara bé, si com a conseqüència del tractament de les dades obtingudes per aquesta primera comunicació, el responsable del fitxer les revela a una tercera persona destinatària, que per descomptat serà sempre una persona diferent a la de l'interessat, es tracta sempre d'un cas típic de cessió de dades a tercers, regulat per allò que determina l'article 11 de la LOPD.

Tanmateix, aquest és el supòsit més comú amb què es pot trobar un professional de l'arxivística a l'hora de fer efectiu el dret d'accés als documents públics. En efecte, a l'escenari esmentat amb anterioritat i des de la perspectiva de la LOPD, el responsable de l'arxiu actua en qualitat de responsable del fitxer, l'usuari que exerceix el dret d'accés als documents públics és el tercer destinatari de les cessions o comunicacions de les dades de caràcter personal i el tercer afectat és l'interessat titular de les dades personals.

Aleshores, a fi d'aclarir al màxim possible les responsabilitats dels arxiviers en allò relatiu al tractament de les dades de caràcter personal, és del tot necessari conèixer la regulació de les cessions o comunicacions de dades a tercers i, en particular, el règim aplicable als fitxers de titularitat pública i als tractaments amb finalitats històriques, científiques o d'investigació.

D'entrada, cal dir que el règim aplicable a les cessions queda sense efecte si és possible efectuar, prèviament a la seva comunicació, el procediment de dissociació definit a l'article 3, apartat "f", de la LOPD, que consisteix en qualsevol tractament de les dades personals, de manera que la informació que s'obtingui no es pugui associar a una persona identificada o identificable. De fet, el procediment de dissociació representa un cas particular de l'accés parcial a documents públics, en el sentit d'allò que estableix l'apartat 2 de l'article 35 de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents, relatiu al fet que l'Administració ha de permetre l'accés parcial als documents que continguin dades que, d'acord amb la llei –en aquest cas, d'acord amb la LOPD–, calgui mantenir reservades, sempre que sigui possible sotmetre els documents a processos tècnics que garanteixin plenament la impossibilitat d'accés a les dades reservades i de reconstrucció d'aquestes dades a partir de la informació facilitada.

A més del règim general aplicable a les cessions o comunicacions de dades, establert a l'article 11 de la LOPD, a l'article 21, a propòsit dels fitxers de titularitat pública, es regula el règim de les comunicacions de dades entre administracions públiques.

Cal remarcar, però, que aquest article va ser objecte de recurs d'inconstitucionalitat i que la sentència número 292/2000, de 30 de novembre, del Tribunal Constitucional va declarar inconstitucional l'habilitació de cessions de dades mitjançant la seva previsió a les disposicions de regulació dels fitxers –supòsit inclòs a l'apartat primer de l'article 21²⁸–, atès que aquestes només poden ser autoritzades per Llei, tal com s'argumenta al penúltim paràgraf del fonament jurídic tretzè:

*"[...] per tant, la cessió dels mateixos a un tercer per procedir a un tractament amb finalitats distintes de les que van originar-ne la recollida, encara que puguin ser compatibles amb elles (art. 4.2 LOPD), suposa una nova possessió i ús que requereix el consentiment de l'interessat. Una facultat que només pot ser limitada en base a dret i béns de rellevància constitucional i, per tant, justificada, proporcionada i, a més, establerta per Llei, atès que el dret fonamental a la protecció de dades personals no admet altres límits"*²⁹.

Segui com sigui, d'una banda, l'article 4.2 de la LOPD estableix que les dades de caràcter personal no es poden utilitzar per a finalitats incompatibles amb aquelles per a les quals han estat recollides i que no es considera incompatible el tractament posterior d'aquestes dades amb finalitats històriques, estadístiques o científiques. De l'altra, tant per l'apartat "e" de l'article 11 com pel punt 4 de l'article 21, en les cessions de dades produïdes entre administracions públiques i que tinguin per objecte el tractament posterior de les dades amb finalitats històriques, estadístiques o científiques, no serà necessari obtenir el consentiment de l'afectat exigint per la regulació general aplicable a les comunicacions de dades personals.

En aquesta línia, l'informe jurídic de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades sobre l'abast del concepte del tractament de dades històriques amb finalitats científiques o d'investigació³⁰ puntualitza que, per delimitar el concepte de dades històriques, cal fer referència a l'article 57.1.c de la Llei 16/1985, de 25 de juny, reguladora del patrimoni històric nacional, on s'estableix que:

*"Els documents que continguin dades personals de caràcter policial, processal, clínic o de qualsevol altra mena que puguin afectar la seguretat de les persones, el seu honor, la intimitat de la seva vida privada i familiar i la seva pròpia imatge no podran ser públicament consultats sense el consentiment exprés dels afectats o fins que hagi transcorregut un termini de 25 anys des de la seva mort si la seva data és coneguda o, altrament, de 50 anys a partir de la data dels documents"*³¹.

A la vista d'aquest precepte, l'informe jurídic esmentat infereix que si s'acompleixen els requisits de terminis establerts, seria possible el tractament de les dades amb finalitats històriques i, fins i tot, la seva divulgació. En altres supòsits, és a dir, quan els documents no tinguin l'antiguitat exigida per la Llei del patrimoni històric nacional a fi que puguin ser qualificats com d'interès històric, serà necessari obtenir el consentiment dels afectats per al tractament i la publicació dels documents, atès que, en aquest cas, els seus tractament i divulgació no es trobarien emparats en cap disposició amb rang de Llei³².

Val a dir que la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents, estableix uns terminis totalment similars a l'article 36, relatiu a la vigència de les exclusions de consulta. En efecte, a l'apartat 1 es determina que, *"si es tracta de documents que contenen dades personals que puguin afectar la seguretat, l'honor, la intimitat o la imatge de les persones, com a norma general i llevat que la legislació específica disposi altra cosa, poden ésser objecte de consulta pública amb el consentiment dels afectats o quan hagin passat vint-i-cinc anys d'ençà de la seva mort o, si no se'n coneix la data, cinquanta anys d'ençà de la producció del document"*.

Per tant, en relació amb el dret d'accés als documents públics, la regulació de les cessions o comunicacions de dades personals establerta per la LOPD no planteja especials limitacions ni condicionants particulars. Ans al contrari, sempre que aquestes estiguin autoritzades per Llei i es produeixin entre administracions públiques amb finalitats històriques, estadístiques o científiques, fins i tot estan excloses d'obtenir el consentiment de l'afectat.

En conseqüència, la LOPD no estableix ni més ni menys condicionants a l'exercici del dret d'accés als documents públics que aquelles limitacions ja establertes per les pròpies normes substantives que el regulen, com ara el títol IV de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents; l'article 37 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment comú, i els articles 7 i 8 de la Llei orgànica 1/1982, de 5 de maig, de protecció civil del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge.

Conclusions

Des de la perspectiva de la LOPD, el dret d'accés als documents públics constituirà un cas particular de cessió o comunicació de dades, sempre que el fons públic objecte de consulta contingui dades de caràcter personal. No obstant això, són les normes específiques que regulen el dret d'accés als documents públics les que determinaran si la comunicació d'aquestes dades personals pot efectuar-se o si, per contra, han de ser objecte de protecció.

Als efectes de responsabilitats, en la mesura que els professionals dels arxius actuïn en qualitat de la persona física o jurídica, de naturalesa pública o privada, o òrgan administratiu, que decideixi sobre la finalitat, el contingut i l'ús del tractament dels fons documentals que continguin dades de caràcter personal, des de la perspectiva de la LOPD tindran la consideració de responsable del fitxer o del tractament, amb les corresponents obligacions.

Notes

- 1 Article 34 de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents (DOGC, número 3.437, de 24 de juliol de 2001, pàgs. 11.542-11.543).
- 2 Articles 35.h i 37 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, amb darreres modificacions introduïdes per la Llei 4/1999, de 13 de gener (BOE, número 12, de 14 de gener de 1999).
- 3 Recomanació Rec (2002), 2, del Consell d'Europa, adoptada pel Comitè de Ministres el 21 de febrer de 2002, en el marc de la 784a reunió de delegats dels ministres. Vegeu MATAS BALAGUER, Josep. *Les recomanacions del Consell d'Europa sobre comunicació dels arxius i accés als documents públics R (2000) 13 i Rec (2002) 2*. Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya (AAC), 2004, pàgs. 46-47; en línia a <http://www.arxivers.com/idadmin/docs/ARXIVERS_TEXTOS_04.PDF> [Consulta: 5 abril 2004].
- 4 El concepte d'usuari al qual es fa referència és el definit a l'annex a la Recomanació R (2000), 13, entès com qualsevol persona que consulta els fons, exceptuant el personal que treballa als arxius. Vegeu MATAS BALAGUER. *Op. cit.*, pàg. 36.
- 5 De forma anàloga, el concepte de comunicació també es refereix al definit a la Recomanació R (2000), 13, que respon a l'exercici de la funció, realitzada per l'arxiu, de posar els fons i les col·leccions que conserva a disposició dels usuaris. Vegeu MATAS BALAGUER. *Op. cit.*, pàg. 35.
- 6 Vegeu MATAS BALAGUER. *Op. cit.*, pàg. 46.
- 7 Aquí s'utilitza el concepte de "persona afectada" en el sentit que apareix a la definició de dada personal protegida a la Recomanació R (2000), 13. Vegeu MATAS BALAGUER. *Op. cit.*, pàg. 36.
- 8 Així ho regula l'article 7, apartat 4, de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents.
- 9 Vegeu el *Codi deontològic dels arxivers catalans*. Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya (AAC). En línia a: <<http://www.arxivers.com/idadmin/docs/CODIDEONTOLOGIC.PDF>> [Consulta: 6 abril 2004].
- 10 Directiva 95/46/CE del Parlament europeu i del Consell, de 24 d'octubre de 1995, relativa a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades. *Diari Oficial de les Comunitats Europees (DOCE)*, número L 281, de 23 de novembre de 1995, pàg. 42.

- 11 Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal. BOE, número 298, de 14 de desembre de 1999. Edició catalana al suplement número 17, de 30 de desembre de 1999.
- 12 Sentència del Ple del Tribunal Constitucional (STC), número 292/2000, de 30 de novembre. Fonament jurídic 6.
- 13 Titular de les dades personals objecte de protecció, d'acord amb la definició d'afectat o interessat que enuncia l'article 3, apartat "e", de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (LOPD).
- 14 Vegeu la sentència citada a la n. 11, fonament jurídic 7. Traduït al català per l'autor.
- 15 Llei 5/2002, de 19 d'abril, de l'Agència Catalana de Protecció de Dades (DOGC, número 3.625, de 29 d'abril de 2002, pàg. 7.351).
- 16 A l'article 3, es determina l'àmbit d'aplicació de la Llei 5/2002, de 19 d'abril, de l'Agència Catalana de Protecció de Dades.
- 17 No hi ha excepcions al dret d'accés per a fitxers de titularitat privada, mentre que, per a fitxers de titularitat pública, les úniques excepcions al dret d'accés són les especificades als apartats 1 i 2 de l'article 23 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (LOPD).
- 18 Articles 18.2 i 23.3 de la LOPD.
- 19 Es pot sol·licitar la tutela de drets a l'Agència Catalana de Protecció de Dades mitjançant els formularis en línia que poden obtenir-se gratuïtament al seu portal: <<http://www.apdcat.net>> o <<https://www.apdcat.net>> [Consulta: 15 abril 2004].
- 20 Llei orgànica 5/1992, de 29 d'octubre, de regulació del tractament automatitzat de les dades de caràcter personal (BOE, número 262, de 31 d'octubre de 1992, pàgs. 37.037-37.045), ja derogada.
- 21 Reial Decret 1332/1994, de 20 de juny, que desenvolupa determinats aspectes de la Llei orgànica 5/1992, de 29 d'octubre, de regulació del tractament automatitzat de les dades de caràcter personal (BOE, número 147, de 21 de juny de 1994, pàg. 19.199).
- 22 L'article 14.1 del Reial Decret 1332/1994, de 20 de juny, estableix com a supòsits de denegació del dret d'accés els inclosos als articles 14.3, 21.1, 21.2 i 22.2 de la Llei orgànica 5/1992, de 29 d'octubre (LORTAD), ja derogada per la LOPD. Els articles equivalents a la Llei orgànica vigent serien el 15.3, 23.1, 23.2 i 24.2. Ara bé, atès que l'article 24.2 va ser declarat inconstitucional per la STC 292/2000, de 30 de novembre, s'ha d'entendre que els supòsits d'exclusió poden ser només els determinats pels articles 15.3, 23.1 i 23.2 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre.
- 23 Per exemple, de conformitat amb l'article 14 del Reial Decret 1332/1994, de 20 de juny, resulta que el responsable d'un fitxer de titularitat privada no podria mai denegar el dret d'accés pel supòsit establert a l'article 15.3 de la LOPD, en el qual es determina que el dret d'accés només pot ser exercit a intervals no inferiors a dotze mesos, llevat que l'interessat acreditï un interès legítim a aquest efecte, cas en què el podria exercir abans.
- 24 Instrucció 1/1998, de 19 de gener, de l'Agència de Protecció de Dades, relativa a l'exercici dels drets d'accés, rectificació i cancel·lació. En línia: <<https://www.agpd.es/index.php?idSeccion=77>> [Consulta: 15 abril 2004].
- 25 Informe jurídic de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades sobre l'exercici del dret d'accés pels hereus de l'afectat. En línia: <<https://www.agpd.es/index.php?idSeccion=203>> [Consulta: 26 abril 2004].
- 26 Llei orgànica 1/1982, de 5 de maig, de protecció civil del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge. BOE, número 115, d'1 de maig de 1982, pàg. 12.564.

- 27 Traducció lliure de l'autor al català del cinquè paràgraf de l'informe jurídic citat a la n. 24.
- 28 L'apartat primer de l'article 21 de la LOPD diu textualment: "*1. Les dades de caràcter personal recollides o elaborades per les administracions públiques per a l'exercici de les seves atribucions no han de ser comunicades a altres administracions públiques per a l'exercici de competències diferents o de competències que tractin matèries diferents, excepte quan la comunicació hagi estat prevista per les disposicions de creació del fitxer o per una disposició de rang superior que en reguli l'ús, o quan la comunicació tingui com a objecte el tractament posterior de les dades amb finalitats històriques, estadístiques o científiques*". La part del text assenyalada en lletra rodona correspon a l'incís declarat inconstitucional per la STC 292/2000, de 30 de novembre.
- 29 Traducció lliure de l'autor al català del penúltim paràgraf del fonament jurídic 13 de la STC 292/2000, de 30 de novembre.
- 30 Informe jurídic de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades sobre l'abast del concepte del tractament de dades històriques amb finalitats científiques o d'investigació. En línia: <<https://www.agpd.es/index.php?idSeccion=232>> [Consulta: 27 abril 2004].
- 31 Traducció lliure de l'autor al català de l'apartat 1.c de l'article 57 de la Llei 16/1985, de 25 de juny, de regulació del patrimoni històric nacional. BOE, número 155, de 29 de juny de 1985, pàg. 20.342.
- 32 Traducció lliure de l'autor al català del quart i el cinquè paràgrafs de l'informe jurídic citat a la n. 30.

Resumen

Tanto la legislación relativa a la protección de datos personales como aquella que regula el archivo de documentos administrativos hacen referencia al derecho de acceso. Ahora bien, una cosa es el derecho de acceso a los documentos públicos y otra muy diferente es el derecho de acceso a los datos de carácter personal. Por eso, las responsabilidades de los archiveros en relación con el acceso a los fondos públicos son ni más ni menos que las derivadas de las obligaciones propias de los responsables de ficheros de titularidad pública en materia de cesiones o comunicaciones de datos, tal como establece la Ley orgánica 15/1999, de 13 de diciembre.

Résumé

La législation relative à la protection des données personnelles et celle qui régleme l'archivage des documents administratifs font l'une comme l'autre référence au droit d'accès. Cependant, le droit d'accès aux documents publics est une chose, et le droit d'accès aux données à caractère personnel en est une autre, bien différente. Aussi les responsabilités des archivistes en matière d'accès aux fonds publics ne sont-elles pas différentes de celles qui dérivent des obligations propres aux responsables de fichiers de propriété publique en matière de cessions ou de communications de données, comme l'établit la Loi organique 15/1999 du 13 décembre.

Summary

Both the laws concerning the protection of personal information and the laws regulating the archiving of administrative documents refer to "right of access". However, one thing is the right to access public documents, but another entirely different thing is the right to access information of a personal nature. Therefore, the responsibilities of archivists in relation to the access to public collections are no more nor less than those arising from the obligations of those responsible for public records relating to the transfer or disclosure of information as established under the Organic Act 15/1999 of 13 December.